

Specifika tlumočení pro neslyšící

Bc. Dana Peňázová

Svět ticha

1.

➤ různé

- **pohledy** společnosti na osoby se sluchovým postižením
- **hodnocení** – lékařské, společenské/sociální
- **různorodá komunita** – neslyšící, nedoslýchaví, ohluchlí, šelestáři
- **typy komunikace**
- **důsledky sluchových vad** – oblast kognitivní, sociální (vztah k okolí), psychologická (osobnost)

Svět ticha

2.

➤ Sluchové postižení

- 360 milionů lidí na celém světě má ztrátu sluchu, 32 milionů z nich jsou děti (WHO, 02/2017)
- 70 milionů neslyšících na světě (EFSLI, 2017)
z toho jen 20 % dostává vzdělání
z nich jen 3 % má přístup k bilingválnímu
vzdělávání (EFSLI, 2017),
97 % je vzděláváno orálně

Svět ticha (ČR)

3.

➤ Sluchové postižení

- vrozená ztráta sluchu je z 50 – 75 % způsobena genetickými faktory
- sluchové obtíže má až 1 z 22 novorozenců – novorozenecký screening (OAE)
- cca 500 tisíc osob se sluchovým postižením
- cca 15 000 prenatálně/prelingválně neslyšících
- klasifikace SP dle různých autorů

neslyšící x Neslyšící

➤ Zásadně nepoužívat...

hluchý / hluchoněmý

Předsudky

napříč majoritní společností:

- znakový jazyk je primitivní, nemá gramatiku
- neslyšící jsou němí
- neslyšící jsou negramotní
- neslyšící jsou mentálně postižení
- nemohou poslouchat hudbu
- nemohou vychovávat děti
- mohou jezdit autem? Pracovat v hlučném provozu?

Neslyšící

- Jazyková a kulturní menšina (znakový jazyk je přirozený a srovnatelný s mluvenými jazyky (W. Stokoe) – viz přednáška o ZJ).
- Vlastní identita – ovlivňuje názory, chování, toleranci – vnitřní a vnější projevy musí být v souladu.
- Nejsou postižení – absence sluchu není vnímána jako nedostatek, jen jinakost.
- Vnímání vizuální

Nedoslýchaví

- Vyrůstají ve slyšícím prostředí.
- Vlastní identita?
- Slyšící?
 - přizpůsobení se majoritní společnosti,
 - přijetí/nepřijetí slyšícím kolektivem, v dětství mohou být psychické problémy,
 - nabídnout možnost setkávání s neslyšící komunitou.
- Neslyšící?
 - osvojení ZJ,
 - sounáležitost s komunitou Neslyšících,
 - profesní uplatnění – učitelé neslyšících, tlumočníci atd.

Neslyšící jako menšina

1.

- jazyková
 - ✓ ČJ – jazyk cizí, omezená slovní zásoba, omezené obrazné vyjadřování (frazologie/idiomatika), neznalost porozumění obsahově logickým vztahům.
 - ✓ ČZJ - jazyk s vlastní gramatikou, je přirozený/ mateřský všem?
 - komunikace verbální – neverbální,
 - složka manuální - znaky,
 - nemanuální – mimika, pohyby úst, hlavy, ramen, trupu,
 - specifika – možnost komunikace v různém prostředí;

Neslyšící jako menšina

2.

- kulturní
 - ✓ podobné osudy,
 - ✓ problémy,
 - ✓ historie,
 - ✓ vnější nepřátelé,
 - ✓ více haptická komunikace – doteky
 - ✓ neverbální projevy.

Kulturní odlišnosti komunity Neslyšících

- Pozdrav
- Navázání kontaktu
- Tykání x vykání
- Formální situace - tleskání
 - přání dobré chuti
 - oční kontakt – důležité!
 - mimika
 - orální a mluvní komponenty
- Humor

Kultura neslyšících

1.

- Kluby, spolky
- Společenské akce (plesy, zábavy)
 - Miss neslyšících, Mister neslyšících
 - Mezinárodní den neslyšících
 - přehlídka OTEVŘENO (Kolín)

Kultura neslyšících

2.

- Sportovní akce (sportovní hry, soutěže)
 - Sportovní hry neslyšící mládeže
 - Deaflympiáda (letní, zimní)

- Přehlídka tvorby ve znakovém jazyce
 - Story telling
 - Mluvící ruce
 - Psáno srdcem

- Malířství (Antonín Kovařík)

- Fotografie (Daniela Pořízková-Hyklová, Markéta Maradová)

Kultura neslyšících

3.

➤ Divadlo

- profesionální soubor Divadlo Neslyším,
<http://www.neslysim.cz/cze/repertoar/repertoar/>
- amatérské soubory pantomimy neslyšících –
Pantomima S.I., Nepanto Praha, Divadlo beze slov
(HK)

➤ Film- AWI film

- Exponát roku 1827
- Čtyřlístek

Pantomima S.I.

<https://www.youtube.com/watch?v=jcPbH3cLj8U>

<http://www.neslysici-brno.estranky.cz/clanky/pantomima-s-i-system-internacional.html>

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1096066178-televizni-klub-neslysicich/214562221800005/obsah/322247-pantomima-s-i>

<https://www.youtube.com/watch?v=kyAeErDzsao>

Divadlo beze slov (Hradec Králové)

NEPANTO Praha

Tlumočník jako most mezi kulturami

- Forma jazyka - mluvený x znakový
 - zohlednit kulturní odlišnosti,
 - adekvátní prostředky jazyka cílového.

Tlumočení - cílové skupiny

- Děti
- Dospělí jedinci, skupiny
- Senioři – běžní, vyloučení

Tlumočení – různé situace

- Lékař, nemocnice, zdravotnické zařízení
- Školská zařízení (MŠ, ZŠ, VŠ)
- Státní instituce (úřady, policie, soudy)

Děkuji vám za pozornost

Literatura:

Peňáz, P. a kol. *Kurz komunikace se sluchově postiženými*. Masarykova univerzita Brno, 2010.

Hricová, L. *Obtíže při osvojování českého znakového jazyka jako součásti přípravy na profesi v oblasti surdopedie v ČR*. UP Olomouc, 2012.

Strnadová, V. *Specifické neverbální projevy neslyšících lidí*. ČKTZJ, 2008.